

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 587/2024-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], t. č. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu a uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 7Nt/69/2023 z 19. apríla 2024 a proti postupu a uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 3Tos/62/2024 zo 14. augusta 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia čl. 1 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy, čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) v spojení s čl. 51 a čl. 2 ods. 2 ústavy a čl. 41 ods. 1 listiny, práva podľa čl. 50 ods. 6 ústavy v spojení s čl. 40 ods. 6 listiny, ako aj čl. 1, 3 a 36 listiny a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. a) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný opravný prostriedok podľa čl. 13 dohovoru. Tiež namieta porušenie čl. 11 Všeobecnej deklarácie ľudských práv a čl. 22 a 23 Rímskeho štatútu medzinárodného trestného súdu postupom a rozhodnutiami súdov o jeho návrhu na povolenie obnovy konania. Sťažovateľ požaduje primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur a ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

2. Sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 5T/75/2018 zo 16. januára 2019 v spojení s rozsudkom krajského súdu zo 7. mája 2020 odsúdený pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1

a 2 písm. a) a b) Trestného zákona a bol mu uložený s použitím § 38 ods. 5 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere siedmich rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

3. Sťažovateľ návrhom zo 6. novembra 2023 požiadal o povolenie obnovy konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 5T/75/2018. V návrhu namietal nevykonanie viacerých dôkazov dokazujúcich jeho nevinu, nesprávne hodnotenie vykonaných dôkazov a podrobne opísal skutočnosti, z ktorých podľa neho vyplýva, že skutok nespáchal. Sťažovateľ svoj návrh doplnil niekoľkými ďalšími podaniami. Podaním doručeným okresnému súdu 13. marca 2024 sťažovateľ doplnil svoj návrh o argument týkajúci sa aplikácie § 38 ods. 5 Trestného zákona. Podľa tohto ustanovenia mu súd zvýšil dolnú hranicu trestnej sadzby o jednu polovicu, teda zo štyroch rokov na sedem rokov. V dôsledku novely Trestného zákona však ustanovenie § 38 ods. 5 Trestného zákona v roku 2024 stratilo platnosť, preto má byť v jeho prípade správne zvýšená dolná hranica trestnej sadzby iba o jednu tretinu, teda len na dĺžku šiestich rokov. Ide preto o dôvod na povolenie obnovy konania. Novou skutočnosťou je aj to, že mu bolo uznesením okresného súdu sp. zn. 4Nt/19/2022 z 5. mája 2022 zahladené odsúdenie okresného súdu sp. zn. 6T/80/2010, pretože viedol riadny život po dobu troch rokov po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody. Preto nebol dôvod na aplikáciu § 38 ods. 5 Trestného zákona.

4. Okresný súd namietaným uznesením z 19. apríla 2024 návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania zamietol, pretože nezistil dôvody obnovy konania podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku. Okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľ v návrhu neoznačil žiadnu novú skutočnosť, okolnosť alebo dôkaz. Tvrdenia sťažovateľa neodôvodňujú zásah do právoplatnosti a nezmeniteľnosti rozsudku vydaného v pôvodnom trestnom konaní. Vo vzťahu k námietke o neplatnosti § 38 ods. 5 Trestného zákona v dôsledku novely Trestného zákona zákonom č. 40/2024 Z. z. (ďalej len „novela“) okresný súd uviedol, že jej účinnosť bola nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/2024 z 28. februára 2024 pozastavená. Na sťažovateľa sa hľadí, akoby nebol odsúdený, až právoplatnosťou uznesenia okresného súdu o zahladení odsúdenia, čo bolo 19. mája 2022, teda dávno po jeho odsúdení v konaní sp. zn. 5T/75/2018. Preto súdy správne aplikovali ustanovenie § 38 ods. 5 Trestného zákona.

5. Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ priamo do zápisnice o verejnom zasadnutí sťažnosť, ktorú písomne odôvodnil niekoľkými podaniami. Argumentoval, že neboli splnené podmienky pre zamietnutie jeho návrhu na povolenie obnovy konania. Zotrval na názore, že z dôvodu novely Trestného zákona mala byť dolná hranica trestnej sadzby iba šesť rokov. Na predošlé odsúdenie okresným súdom, na základe ktorého bolo aplikované ustanovenie § 38 ods. 5 Trestného zákona, nie je možné prihliadnuť, pretože mu bolo zahladené.

6. O sťažnosti rozhodol krajský súd namietaným uznesením zo 14. augusta 2024 tak, že sťažnosť ako nedôvodnú zamietol. Krajský súd rovnako ako okresný súd nezistil, že by sťažovateľ v návrhu označil také skutočnosti alebo dôkazy okresnému súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi skôr známymi odôvodniť iné ako súdom prijaté rozhodnutie. Ani novela Trestného zákona účinná od 6. augusta 2024 nie je takou novou skutočnosťou, ktorá by mohla vo vzťahu k uloženému trestu odňatia slobody odôvodniť iné ako prijaté rozhodnutie. Krajský súd v tomto smere poukázal na § 2 ods. 1 Trestného zákona.

V prípade sťažovateľa súdy zároveň správne aplikovali aj ustanovenie § 38 ods. 5 Trestného zákona.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ nesúhlasí s postupom súdov, ktoré zamietli jeho návrh na povolenie obnovy konania. Novými skutočnosťami, ktorými odôvodňuje svoj návrh, je novela Trestného zákona účinná od 6. augusta 2024, ktorou došlo k nahradeniu § 38 ods. 5 Trestného zákona, ktorý upravoval ukládanie trestu pri opakovanom spáchaní zločinu. Trest mu bol uložený s aplikáciou uvedeného ustanovenia Trestného zákona, čím došlo k zvýšeniu dolnej hranice trestnej sadzby na sedem rokov. Podľa aktuálnej právnej úpravy v § 38 ods. 3 Trestného zákona sa však zvyšuje dolná hranica trestnej sadzby o jednu tretinu, čo v jeho prípade predstavuje dolnú hranicu trestnej sadzby šesť rokov. Trest vykonáva od 21. marca 2018 a jeho koniec pripadá na 21. marec 2025, v prípade aplikácie § 38 ods. 3 Trestného poriadku by jeho koniec bol už 21. marca 2024. Z toho sťažovateľ vyvodzuje záver, že svoj trest si už vykonal. V dôsledku nezákonného postupu súdov je však naďalej väznený napriek tomu, že malo dôjsť k jeho prepusteniu na slobodu. Sťažovateľ tiež poukazuje na uznesenie okresného súdu sp. zn. 4Nt/19/2022 z 5. mája 2022, ktorým bol zahladené jeho predošlé odsúdenie. Preto nebol dôvod pri ukladaní trestu aplikovať § 38 ods. 5 Trestného zákona.

8. Sťažovateľ zároveň podal v auguste a v septembri 2024 na okresnom súde niekoľko návrhov na preskúmanie rozhodnutia súdu podľa § 405a Trestného poriadku, o ktorých súd nerozhodol. Sťažovateľ vníma postup okresného súdu a krajského súdu ako svojvoľný, pretože je naďalej vo výkone trestu, hoci mal už byť prepustený.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd poskytuje ochranu základným právam, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd alebo iný orgán. Sťažovateľ namieta nesprávnosť uznesenia okresného súdu, proti ktorému mal právo podať sťažnosť ako opravný prostriedok. Tento právny prostriedok sťažovateľ aj využil a sťažnosť podal. Využitie uvedeného prostriedku ochrany zákonosti v trestnom konaní vylučuje právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu. Preto ústavný súd ústavnú sťažnosť vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu odmietol pre nedostatok právomoci podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

10. Ústavný súd v prvom rade poznamenáva, že v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva pod ochranu čl. 6 ods. 1 dohovoru nespadá konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch, za ktoré treba bezpochyby považovať aj obnovu konania (IV. ÚS 382/09, I. ÚS 5/02, A. B. v. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 3. 2003 a v ňom odkaz na ďalšiu judikatúru), pretože rozhodnutia o povolení obnovy konania alebo zamietnutí návrhu na povolenie obnovy konania priamo nesúvisia s rozhodnutím o právach a záväzkoch občianskoprávneho charakteru alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti adresátom práv podľa tohto

ustanovenia dohovoru. Článok 6 ods. 1 dohovoru totiž neobsahuje právo na revíziu súdneho konania [pozri aj Svák, J. Ochrana ľudských práv z pohľadu judikatúry a doktríny štrasburských orgánov ochrany práva. Žilina : Poradca podnikateľa 2003, s. 370 – 371, ktorý v tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie vo veci Callaghan a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 9. 5. 1985, *Décisions et rapports*, č. 60 (IV. ÚS 403/09)].

11. Vo vzťahu k namietanému uzneseniu krajského súdu je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok relevantnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 168/05).

12. Sťažovateľ bol odsúdený pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona a trest mu bol uložený za aplikácie § 38 ods. 5 Trestného zákona, pretože opätovne spáchal zločin. Sťažovateľ odôvodňuje ústavnú sťažnosť zmenou v ustanovení § 38 Trestného zákona, ku ktorej došlo novelou Trestného zákona účinnou od 6. augusta 2024. V § 38 Trestného zákona došlo k zmene v modifikácii v zákonom ustanovenej trestnej sadzby pri prísnejšom trestaní páchatel'ov, ktorí opätovne spáchali zločin. Právna úprava účinná do 5. augusta 2024 v § 38 ods. 5 Trestného zákona určovala, že v takom prípade sa dolná hranica trestnej sadzby zvyšuje o jednu polovicu, čo v prípade sťažovateľa zvýšilo dolnú hranicu trestnej sadzby na sedem rokov. Novela Trestného zákona s účinnosťou od 6. augusta 2024 toto ustanovenie zmenila tak, že v prípade páchatel'a, ktorý opätovne spáchal zločin, sa dolná hranica trestnej sadzby zvyšuje o jednu tretinu, teda v prípade sťažovateľa na šesť rokov.

13. Podľa § 2 ods. 1 Trestného zákona upravujúceho časovú pôsobnosť sa trestnosť činu posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Ak v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatel'a priaznivejší. Preto platí, že trestnosť činu sa posudzuje podľa zákona účinného v čase jeho spáchania. Rovnako tak trest možno uložiť iba v rozsahu a spôsobom podľa zákona účinného v čase, keď bol trestný čin spáchaný. Ide o vyjadrenie zásady vylúčenia retroaktivity, teda zákazu spätnej pôsobnosti zákonov. Vzhľadom na objektívny časový odstup medzi spáchaním činu a rozhodnutím súdu o jeho trestnosti spolu s uložením trestu Trestný zákon pripúšťa použitie právnej úpravy účinnej neskôr, v čase, keď sa o trestnom čine rozhoduje. Musí však byť splnená podmienka, že to je pre páchatel'a priaznivejšie. Trestný zákon teda počíta s možnosťou zmeny právnej úpravy, avšak jej použitie je možné, iba ak ide o zmenu, ktorá nastala do rozhodnutia v trestnej veci. Nemôže preto ísť o akúkoľvek neskoršiu zmenu Trestného zákona, aj keď pre páchatel'a výhodnejšiu, ako si to vysvetľuje sťažovateľ.

14. V prípade sťažovateľa je podstatné, že bol odsúdený rozsudkom okresného súdu zo 16. januára 2019 v spojení s rozsudkom krajského súdu zo 7. mája 2020. Preto súdy pri ukladaní trestu vychádzali z právnych predpisov účinných v tom čase, ktorých súčasťou bol aj § 38 ods. 5

Trestného zákona. Novela Trestného zákona, ktorou došlo aj k zmene v úprave trestnej sadzby v prípade recidivujúceho páchatel'a zločinu obsiahnutá v § 38 Trestného zákona, nadobudla účinnosť 6. augusta 2024. Zmena Trestného zákona, na ktorú sa sťažovateľ v návrhu na obnovu konania odvolával a ktorou zároveň odôvodnil svoju ústavnú sťažnosť, nadobudla účinnosť dávno po tom, ako bolo o trestnej veci a treste sťažovateľ'a rozhodnuté. Novela Trestného zákona preto nemá vplyv na výšku trestu odňatia slobody, ktorý bol sťažovateľ'ovi uložený už pred niekoľkými rokmi.

15. Rovnako na určenie výšky trestu odňatia slobody sťažovateľ'ovi nemalo vplyv ani to, že jeho predošlé odsúdenie bolo uznesením okresného súdu sp. zn. 4Nt/19/2022 z 5. mája 2022 zahladené. Uznesenie okresného súdu nadobudlo právoplatnosť 19. mája 2022, teda po jeho odsúdení v trestnom konaní sp. zn. 5T/75/2018.

16. Sťažovateľ vychádza z celkom nesprávnej úvahy, pokiaľ sa domáha preskúmania rozhodnutia o treste postupom podľa § 405a Trestného poriadku. Aplikácia tohto ustanovenia prichádza do úvahy v prípade, ak z dôvodu zmeny zákona dôjde k zániku trestnosti činu. Obsahom § 38 Trestného zákona, ktorého ustanovenia boli novelou zmenené, sú však pravidlá pre určovanie trestu. Preto jeho zmena nie je dôvodom na preskúmanie rozhodnutia, ktorým bol sťažovateľ odsúdený.

17. Právny záver krajského súdu o tom, že sťažovateľ'om predložené argumenty nie sú spôsobilé ovplyvniť právoplatné rozhodnutie o jeho vine a uloženom treste, je plne akceptovateľný. Sťažovateľ'ova argumentácia nie je spôsobilá akokoľvek spochybníť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená, čo je dôvodom na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

18. Sťažovateľ požiadal o ustanovenie právneho zástupcu. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde možno v konaní pred ústavným súdom ustanoviť fyzickej alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a žiadosti sťažovateľ'a podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nebolo vyhovené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu